

Tapasztalatok – állatokkal segített pedagógiai tevékenységek iskolánkban

MARCALI-KISS RITA

tanító, kutyaterápiás fejlesztő szakember, Érdligeti Általános Iskola

Három éve segíti munkámat a kutyám az iskolában. Bemutatom a kiscsoportos foglalkozásainkat. Részt vettünk a Segítő állatok az iskolában elnevezésű Erasmus+ programban. Összegzem tapasztalataim a gyerekek fejlődéséről.

Kulcsszavak: állatasszisztált eljárás, kiscsoportos fejlesztő foglalkozás, Kemi, Erasmus+

*„Egy állat barátsága az egészség szigete az örület világában.
Legyen kutya, macska, madár, hal vagy teknős,
egy állat mindig hűséges és őszinte barát marad,
akivel nem kell versenyezni, akár jót, akár rosszat hoz az élet”*

(Boris M. Levinson)

A Budapesti Tanítóképző főiskolán végeztem, néhány év kihagyással 1988 óta tanítok jelenleg iskolámban. Fontos számomra, hogy a gyerekek szívesen járjanak az iskolába és örömmel tanuljanak. Tanítóként régóta kerestem olyan módszert, amellyel megkönnyíthetem tanítványaim számára a tanulást és ezzel saját munkámat is.

Néhány évvel ezelőtt ismerkedtem meg az állatasszisztált eljárásokkal. Nagyon sokféle területen használják. Az állatasszisztált eljárás, mint módszer, állatok bevonása jelenlétükkel vagy aktív részvételükkel a gyógyításba, jelen esetben a pedagógiai munkába.

A Kaposvári Egyetemen 2015-ben fejeztem be a kutyaterápiás fejlesztő szakemberképzést. A kétéves képzés első évében főként gyógypedagógiát, anatómiát, fejlődéstant, gyógypedagógia pszichológiát tanultunk. A második év során etológiával, genetikával, állatanatómiával és egészséggtannal, majd zoopedagógiával és állatasszisztált pedagógiával foglalkoztunk. A negyedik félévben több gyakorlaton is részt vettünk egy értelmi fogyatékkal élő gyerekeket foglalkoztató intézetben.

Nagyon sokat tanultam a sérült gyerekekről, ezért egyre szívesebben foglalkozom velük is. Jobban értem viselkedésük mozgatórugóit és könnyebb velük bánni, tudok nekik segíteni.

Ebben nagy segítség a kutyás AA-pedagógia.

Képzett kutyám már abban az évben is járt velem heti néhány órára az osztályomba. Rendkívül jó hatással van a gyerekekre, motiválja őket a tanulásra, megtanítja, hogyan bánjanak az állatokkal és nem utolsó sorban egymással is. Nagyon szeretem a képzőművészetet, hét éve vezetem az alsós rajzsakkört, sok csodálatos kép készül ezeken az órákon. Céлом, hogy a gyerekek megszeressék az alkotás örömét.

A kutya segítségével háromféleképpen használom

A délelőtti tanórákon

Kemi részt vesz a tanítási órákon. Megnyugtatja a gyerekeket, könnyebb a tananyag bevéssődése. Jó hangulatban telnek az órák.

Egyéni felzárkóztató foglalkozásokon

A lemaradó, problémákkal küzdő gyerekeknek tartom a felzárkóztató foglalkozásokat. A feladatok megoldása közötti időkben spontán játszanak a kutyával. Ez a tevékenység nem

csupán leköti őket, hanem mintegy átvezetést is biztosít a következő feladatra. Így a kutyával eltöltött idő relaxáló hatással is bír.

Kiscsoportos fejlesztő foglalkozásokon

Kiscsoportos fejlesztéseket sajátos nevelést igénylő gyerekeknek tartok. Komplex fejlesztést végzünk.

Fejlesztő foglalkozásaink rutintevékenységei a következők:

- I. Nagymozgás
- II. Finommotorika
- III. Megismerő tevékenység
 - a) Érzékelés – észlelés
 - b) Figyelem – megfigyelőképesség
 - c) Emlékezet
 - d) Gondolkodási funkciók
- IV. Kommunikáció

Az osztályomról, az ott végzett munkáról

Jelenleg másodikos osztályom van. Négy SNI-s gyermek jár az osztályba, két Asperger-szindrómával, figyelemzavarral küzdő, egy kisfiú autizmus spektrumzavarral és egy testi fogyatékossgal élő gyermek, rajtuk kívül négy BTMN-es gyermek, köztük több tanulási nehézségekkel küzd és egy szorongó BTMN-s kislány.

A tanítási órákon sokkal könnyebben kezelhetőek, mióta Kemi is jelen van. Amikor elfárad valamelyik és rendetlenkedni vagy sírni kezdene, odaküldöm a kutya mellé. Pár percig simogatja a kutyát és máris újult erővel veti bele magát a munkába.

Tavaly már a beszoktatási időszak alatt is nagy segítség volt a kutya. Az olyan gyerekek, akik általában hónapokig nem akarnak elszakadni reggelente az édesanyjuktól, pár nap alatt zökkenőmentesen megszokták az iskola rendjét.

Nagyon szerencsés helyzetben van az iskolánk, van saját autizmus spektrumra szakosodott gyógypedagógus kollégánk, pszichológusunk, gyógypedagógiai asszisztensünk, akikkel együtt dolgoztuk ki a programot és folyamatosan konzultálunk a gyerekekről. A gyógypedagógiai asszisztens az órákon is részt vesz, segíti a munkát.

Az órák ráhangolódással kezdődnek. A szőnyegen körbeüljük a fekvő kutyát és mondogákat mondunk, miközben a gyerekek a kutyát simogatják. Hetente, kéthetente tanulunk egy-egy újabb mondogát.

Ezután gyakran testséma-játékot játszunk. Mondok egy testrészt és a kutyán egy másikat mutatok. A gyerekeknek a kutyán mutatott testrészt kell magukon megmutatni. A figyelemkoncentrációt is fejleszti ez a gyakorlat, mert a verbális utasítást figyelmen kívül kell hagyniuk.

Máskor „csipeszelős” játékot játszunk, a kutya pórázára meghatározott sorrendben kell a különböző színű csipeszeket felhelyezniük. Fejleszti a finommozgást és a matematikai készségeket.

Ezután mozgásos játék következik, például Tűz – víz – repülő, Mókusok ki a házból... sok játékot „írtam át kutyára”. Az elsónél a kutyát kell figyelni, amikor leül vagy lefekszik, a gyerekeknek utánozniuk kell. A helyfoglalós játéknál a kutya ugatását kell figyelniük – ez a hallási figyelmet fejleszti.

Amelyik gyerek első lesz valamelyik játékban, kérhet egy trükköt Kemitől.

Vannak különböző eszközeink, amelyeket a kutya pihenőidejében használunk, ilyen a libikóka egyensúlyfejlesztő játék.

Ezután ismét mozgásos játékok következnek, nagyon élvezik a gyerekek és a kutya is – például a mászó alagút, amely sokrétűen fejleszti a gyerekeket.

Ezután általában leülünk és memória, logikai fejlesztő, építő-, kirakós játékkal vagy dominóval játszunk.

Az óra végén a szőnyegen ismét körbeüljük a kutyát és Weöres Sándor Kutyatár című versével búcsúznak Kemitől a gyerekek.

Esetbemutatók

L.-l (Asperger-szindrómával, ADHD-val küzdő kisfiú), aki év elején 5 percig sem tudott figyelni és az írás hatalmas fekete firkákat jelentett – odáig jutottunk, hogy többnyire velünk halad az órákon, felismerhetően ír – ebben nagyrészt gyógypedagógusunk munkája is benne van – és édesanyja boldogan újságolta, hogy otthon is rajzolgat.

P. (autista kisfiú) meg sem szólalt fél évig (járt hozzám rajzszakkörre még óvodás korában), a kutyás kiscsoportos foglalkozásokkal odáig jutottunk, hogy az órákon velünk együtt mondja a verseket és jelentkezik, s többnyire jó válaszokat ad. Nemrég az egész iskola előtt előadtunk egy mesejátékot és érthetően végigmondta négysoros szerepét.

Zs., aki közösségben nagyon szorong, szintén sokat jelentkezik, aktív az órákon, ő is szerepelt az előadáson.

Erasmus+ program

Iskolánk csatlakozott a Segítő állatok az iskolában c. programhoz. Nyolc ország összefogásával nyert a program támogatást az Európai Uniótól. Szlovénia, Lengyelország, Görögország, Törökország, Magyarország, Románia és Horvátország egy-egy iskolája vesz részt és Írország adja a szakmai képzést – egy állatasszisztált eljárásokra szakosodott alapítvány egy hetes tréningjén vett részt két kollégánóm tavaly nyáron.

Hozzánk 2016 decemberében jöttek a partneriskolák delegációi. Hírből már minden partner ismerte Kemi munkáját, nagyon várták a személyes találkozást. Nagy sikere volt Keminek, s annak a munkának, amit segítségével végzek.

Iskolánkban más segítő állat is jelen van. Badics Gyöngyi gyógypedagógiai asszisztensünk egy nyuszi asszisztálásával tartja fejlesztő foglalkozásait.

Összegzés

A kutya jelenléte tavaly nagymértékben megkönnyítette elsős osztályom számára az átmenetet az óvodából az iskolába. Hamarabb oldódtak, könnyebben alkalmazkodtak az új környezethez. A gyerekek egymás közti kapcsolata is sokkal jobb, mint kutya nélkül. Kevés a feszültség, nyugodtabb a hangulat, türelmesebbek egymással. A tanítási órákon nagyon jól haladunk a tananyaggal, könnyebb a bevésődés, pedig azt hinné az ember, hogy a kutya elvonja a figyelmüket. Éppen fordítva történik, jobban tudnak koncentrálni.

A foglalkozásokra is szívesen jönnek a gyerekek, nagyon várják az órákat. Akik nem SNI-sek, sajnálják, hogy nem jöhetnek és irigylik azokat, akik járnak.

A felzárkóztató órákra sem kell lasszóval fogni őket, már hetekkel előre „bejelentkeznek”, ha tízszer ennyi korrepetálásom lenne, akkor is tele lenne a naptáram.

Megtapasztalhattam, hogy az állat nem old meg minden problémát, de óriási segítség az alsó tagozatos gyermekek motiválására a tanulásban és abban is, hogy a tanító közelebb kerüljön a gyerekek lelkéhez. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyerekek kinyílnak, kapcsolatot lehet velük teremteni az állatokon keresztül. A figyelemzavarban szenvedő gyermekeket megnyugtatja, könnyebben elfogadják a szabályokat, kereteket.

Nagyon örülök, hogy elkezdtem állatasszisztált terápiával foglalkozni, és hogy ebben az iskolában mindezt megtehetem.

Experiences on animal assisted therapy in our school

My dog has been helping my work at school for three years. In this text I present a short summary on our work as well as our experiences in the Erasmus+ program.

Keywords: animal assisted education, generative pedagogy in small groups, Kemi, Erasmus+

Marcali-Kiss Rita (2017): Az állatok részvétele az oktatási programban – Erasmus+ "ZORO" projekt - Érd. *Gyermeknevelés*, 5. 2. sz., 44–46.